

การออกแบบงานวิจัยทางนาฏยศิลป์ กรณีศึกษาการสร้างงาน
นาฏยศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่

Research design of Dance :
Thai Dance Creation Using Conservation
and Creative Ideas for the New Generation

มาลินี อาชายุทธการ¹
Malinee Achayutthakan

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชานาฏยศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การออกแบบการวิจัยเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยผู้วิจัยให้สามารถวางแผน กำหนดโครงสร้าง และวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบของการวิจัยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการทำวิจัยเกี่ยวกับงานนาฏศิลป์ที่สามารถวางแผนได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับกรณีการศึกษา จึงเลือกใช้เครื่องมือต่างๆ ในการปฏิบัติการวิจัยได้หลายวิธี จากหลายเครื่องมือ โดยบทความนี้ได้ใช้กรณีศึกษาจากงานวิจัยเรื่องการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ นำมาเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้ออกแบบการวิจัยให้ใช้เครื่องมือต่างๆ ได้แก่ 1) การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร 2) ร่วมสัมมนา 3) การทำการแสดงซ้ำ โดยทดลองสร้างการแสดงชุด “เพนดูลัม” ขึ้นใหม่และประเมินผลเพื่อหาวิธีการทำงาน 4) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แสดงและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) สื่อสารสนเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 6) การสำรวจข้อมูลภาคสนาม 7) การทดลองสร้างผลงานการแสดงเพื่อทดสอบแนวคิด 8) เกณฑ์มาตรฐานศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ยังนำตัวอย่างขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัยมาประกอบเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการออกแบบการวิจัยด้วย

เมื่อการออกแบบการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ย่อมส่งผลให้คำถามการวิจัยที่ถูกตั้งขึ้นสามารถตอบประเด็นปัญหา นำมาซึ่งผลของการวิจัยที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั่นเอง

คำสำคัญ : การออกแบบการวิจัย/เครื่องมือการวิจัย/การปฏิบัติการวิจัย

Abstract

Research design is one of the most significant steps in carrying out a research project because it allows a researcher to formulate a plan, structure, and a method. Research in dance can be plotted in many ways it depends upon a case study of each individual project

which can be drawn upon a variety of methods and several types of tools. This article is based upon a research project that employs a case study of conserving and promoting a creative work of Thai dance for a new generation. The inquiry deals with a research process including the following: (1) document survey; (2) organizing a seminar; (3) reproducing “Pendulum” with a post-production evaluation; (4) interviewing experts, dancers; and related individuals, (5) surveying interactive-media on the subject, (5) conducting a fieldwork; (6) a production and experimentation of a performance to test a hypothesis; and (7) applying a set of standardized criteria for dance artists. All seven methods are shown in the article as an example of a coherent research design.

When a research design complies with research objectives, research findings will be precisely obtained according a set of research questions.

Keyword: research design

บทนำ

ในกระบวนการทำวิจัยนั้น การออกแบบการวิจัย (Research Design) ถือเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยผู้วิจัยในเรื่องการวางแผน กำหนดโครงสร้าง วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบของการวิจัยได้อย่างชัดเจน ยิ่งผู้วิจัยมีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยมากเท่าใดก็ย่อมได้รับประโยชน์จากการเลือกใช้หรือออกแบบรายละเอียดต่างๆ ให้สอดคล้องกับแบบการวิจัย และเหมาะสมกับกรณีศึกษาที่จะทำวิจัยให้สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำวิจัยเกี่ยวกับผลงานการสร้างสรรคทางนาฏยศิลป์ ซึ่งมีกรอบการวางแผนที่แตกต่างกันไป ได้หลายหลายวิธีจากหลายเครื่องมือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการกำหนดหัวข้อการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการ

ศึกษา อันจะทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเป็นการวิจัยที่มีคุณภาพ ดังนั้น การเลือกหรือออกแบบการวิจัยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถออกแบบได้หลายวิธี ได้แก่ การออกแบบอย่างง่าย (Simple design) การออกแบบเชิงทดลอง (experimental design) การออกแบบกึ่งทดลอง (quasi - experimental design) และการศึกษาหลังจากการจัดกระทำได้เสร็จสิ้นลงแล้ว (expose facto design)(วรัญญา ภัทรสุขุม, 2552 : 32) หากผู้วิจัยไม่สามารถออกแบบงานวิจัยด้วยรูปแบบที่ดีที่สุดในการตอบคำถามวิจัยที่ตั้งขึ้นได้ เนื่องจากข้อจำกัดในการดำเนินงานวิจัยก็อาจเลือกใช้รูปแบบการวิจัยที่มีความเหมาะสมรองลงมาได้ แต่ทั้งนี้ต้องตระหนักถึงข้อจำกัดหรือข้อด้อยของรูปแบบการวิจัยชนิดนั้นๆ ในการตอบคำถามวิจัยที่ตั้งขึ้นไว้ด้วย

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในการออกแบบการวิจัยผลงานการสร้างสรรคทางนาฏยศิลป์ จึงได้นำส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรคสำหรับคนรุ่นใหม่ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หาแนวคิดในการสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรคสำหรับคนรุ่นใหม่ ที่ศึกษาวิเคราะห์การแสดงเดี่ยวนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “เพนดูลัม: อีสท์ แอน เวสต์ อิน อะ लाईฟ ออฟ ดานซ์” (Pendulum : East and West in a Life of Dance)”ของ นราพงษ์ จรัสศรี เป็นกรณีศึกษาเพราะ เป็นการแสดงเดี่ยวเรื่องแรกของโลก (แสดงครั้งแรกเมื่อปีค.ศ. 1983 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร) นำเสนอโดยใช้เทคนิคแบบปะติด (Collage) เทคนิค Back to Font และเทคนิคการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายบนเวที ซึ่งการแสดงดังกล่าวมี แนวความคิด (Theme) เดียวกันตลอดทั้งเรื่อง จึงทำให้เกิดความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในระยะเวลากว่า 50 นาที นราพงษ์ จรัสศรี เลือกสร้างเรื่องจากเรื่องราวชีวิตจริงบางส่วนของตน แล้วเลือกใช้ชุดการแสดงนาฏยศิลป์ไทยมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร โดยนำมาร้อยเรียงต่อกัน ตามนัยยะของเรื่องราวและความชอบส่วนตัว เพื่อสะท้อนคนคนหนึ่งแห่งซีกโลกตะวันออก (ไทย) ได้แก่ รำแม่บทเล็ก รำฉุยฉายพราหมณ์ รำศรีวิชัย รำซัดซาตรี รำนางคำปิ่นขอฝน ฟ้อนสาวไหม จากนั้นใช้ศิลปการละคอนมาเชื่อมจุดเปลี่ยนสู่การ

เดินทางมายังซีกโลกตะวันตกเล่าเรื่องผ่านการละคอนและการแสดงบัลเลต์ Sleeping Beauty และ Dying Swan ก่อนที่จะกลับมาจบด้วยรำโนห์ราผู้ชายญู ทั้งนี้ยังปรากฏการใช้มัลติมีเดีย (TV) การเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย (บนเวที) การใช้พื้นที่ว่างบนเวที เพื่อสร้างความน่าสนใจและดึงดูดสายตาผู้ชมได้อย่างแยบยล และยังเป็นสิ่งที่สังเกตว่าการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละชุดนั้น ล้วนแสดงแบบเต็มไม่มีการตัดทอนทำร้ายแต่อย่างใด ซึ่งผู้สร้างงานได้แสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจ ตั้งใจในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติได้เป็นอย่างดีและการแสดงชุดนี้ ปรากฏการแสดงนาฏศิลป์ไทยมากกว่านาฏศิลป์ตะวันตก ผู้สร้างงานและผู้แสดงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะทางนาฏศิลป์ไทยเป็นอย่างดี และแม้ว่าจะเป็นผลงานเมื่อ 30 ปีที่แล้วก็ตาม แต่เพราะเล็งเห็นถึงกระบวนการทางความคิดที่มีความล้ำสมัยในยุคนั้นๆ ซึ่งศิลปินอื่นๆยังนำแนวคิดหรือเทคนิคต่างๆ ที่ปรากฏในเพนดูลัมมาใช้เป็นระยะๆจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องออกแบบงานวิจัยด้วยการตั้งคำถามย้อนกลับไปหาแนวคิดและกระบวนการในการสร้างงานเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ในการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิยมตั้งคำถามในการวิจัยมากกว่าการสมมุติฐาน ดังนั้น การตั้งคำถามในการวิจัย ควรตั้งให้ชัดเจนตรงประเด็น ตัวอย่างการตั้งคำถาม เช่น 1.งานการแสดงเดี่ยวนาฏศิลป์ไทย ร่วมสมัยชุดเพนดูลัมฯ ของ นราพงษ์ จรัสศรี เป็นอย่างไร โดยการจะได้มาซึ่งคำตอบต้องแบ่งเป็นประเด็นต่างๆตามองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่ การสร้างเรื่อง/บทการแสดง การออกแบบลีลาการแสดง การใช้นักแสดงสำหรับการแสดง เครื่องแต่งกาย เสียง /เพลงดนตรีสำหรับการแสดง พื้นที่เวทีสำหรับการแสดง แสงสำหรับการแสดง และอุปกรณ์การแสดง 2. แนวคิดในการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่เป็นอย่างไร เมื่อตั้งประเด็นครบตามองค์ประกอบก็จะสามารถเห็นภาพรวม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

จากนั้น ในงานวิจัยแต่ละเรื่องย่อมมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแตกต่างกันไปด้วย ขึ้นอยู่ประเด็นคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ ซึ่งจากตัวอย่างการศึกษานี้ ถูกสร้างสรรค์และแสดงผ่านมาแล้วถึง 30 ปี หากใช้เครื่องมือปกติเช่น การสัมภาษณ์

การศึกษาจากภาพวิทัศน์หรือภาพถ่าย อาจทำให้การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ขาดความเข้าใจในเชิงลึกได้ ดังนั้นจึงเลือกใช้เครื่องมือในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ที่แตกต่างออกไป ได้แก่ การสัมภาษณ์ การแสดงซ้ำ(Reproduction) การทดลองสร้าง การแสดงใหม่ ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างการศึกษา การแสดงชุด เพนดูลัมฯ ของ นราพงษ์ จรัสศรี

1. การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

ในการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารนี้ ผู้วิจัยต้องศึกษาข้อมูลจากตำรา หนังสือ และบทความทางวิชาการต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีทางนาฏศิลป์ ผู้วิจัยต้องศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเพื่อใช้เป็นทฤษฎีวิเคราะห์แนวคิดและองค์ประกอบในการแสดง

1.2 ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย) ที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบของงานวิจัย

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสัมภาษณ์ในประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยทำหน้าที่ทั้งในบทบาทของผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ และการเป็นผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ ได้แก่ โครงการสัมมนาการสร้างมาตรฐานการยกย่องศิลปินต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ ครั้งที่ 2 (ผู้ออกแบบนาฏยประดิษฐ์) วันที่ 31 สิงหาคม 2554 โครงการนาฏศิลป์ เพื่อหนุ่มมวลมนุษยชาติ (Dance for All) ครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม จุฬาฯ วันที่ 25 กรกฎาคม 2555 และโครงการสัมมนาการสร้างมาตรฐานการยกย่องศิลปินต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ ครั้งที่ 3 (ศิลปินต้นแบบทางด้านนาฏยประดิษฐ์) วันที่ 27 กรกฎาคม 2555

3. การทำการแสดงซ้ำ (Reproduction)

ผู้วิจัยได้ทดลองสร้างการแสดงชุดเพนดูลัมฯ ขึ้นมาใหม่โดยวิธีแสดงซ้ำ ในโครงการนาฏศิลป์เพื่อหนุ่มมวลมนุษยชาติ (Dance for All) ครั้งที่ 3 ณ หอแสดง

ดนตรี หอศิลป์วัฒนธรรม แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 และประเมินผลเพื่อหาวิธีการทำงาน ทำให้ได้ข้อสมมุติฐาน เพื่อนำไปทดลอง สร้างงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่

ภาพประกอบที่ 1 ภาพจากการแสดงซ้ำ ชุด เพนดูลัม ในส่วนรำแม่บท

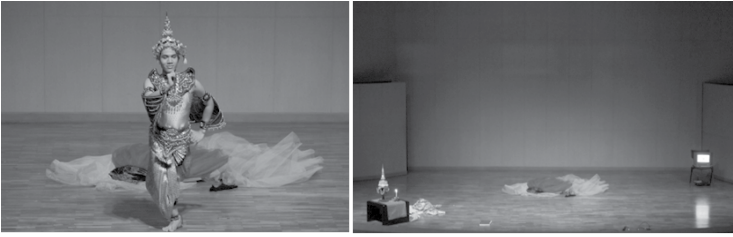

ภาพประกอบที่ 2 ในส่วนรำคำปิ่นขอฝน ภาพประกอบที่ 3 ในส่วนฟ้อนสาวไหม

ภาพประกอบที่ 4 ในช่วงแสดงละครคอน ภาพประกอบที่ 5 ในส่วนบัลเล่ต์คลาสสิก

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙

ภาพประกอบที่ 6 ในส่วนรำนโนห์ราบูชา ภาพประกอบที่ 7 ในภาพสุดท้ายบนเวที
ณ หอศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 1 สิงหาคม 2555
ที่มา : มალიณี อาชายุทธการ

4. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แสดงและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหลายสาขาทั้งในด้านวิชาการและการแสดงที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุดเพนดูลัมฯ และศิลปะการแสดงอื่นๆ รวมถึงผู้แสดงและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแสดงชุดเพนดูลัมฯ (เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 ณ หอแสดงดนตรี หอศิลปวัฒนธรรมแห่งจุฬาฯ) และการสร้างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีทั้งเชิงลึกแบบเดี่ยว และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย, รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และประเด็นในการสัมภาษณ์)¹ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ออกมาเป็นแนวคิดเพื่อนำไปทดลองสร้างงานทางนาฏศิลป์ต่อไป

¹ รายละเอียดดูได้จากวิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตเรื่องแนวคิดในการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ ของนางมาลินี อาชายุทธการ ปีการศึกษา 2556

5. สื่อสารสนเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสื่อสารสนเทศอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแสดงชุดเพนดูลัมฯ และการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ใช้เทคนิคในการแสดงใกล้เคียงกัน อันได้แก่

5.1 การแสดงชุด“เพนดูลัม: อีสท์ แอน เวสต์ อิน อะ โลฟ ออฟ ดานซ์” จากแถบบันทึกภาพการแสดงครั้งแรก ณ คลูอิธ เอียร์เตอร์ เมือง South Wales ประเทศสหราชอาณาจักร ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ออกแบบสร้างงานและเป็นศิลปินผู้แสดงเองอย่างละเอียด

5.2 การแสดงชุดตราแบหร (รำกริช) การแสดงชุดนี้เป็นการรำเดี่ยวมาตรฐานที่มีความยาว 18 นาที โดยมีจำนวนเพลงที่ใช้ในการแสดงรวม 5 เพลง โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ฝรั่งควง 1 นาที เพลงสระหม่า 5 นาที เพลงตะเซ็ง-เจ้าเซ็น 8 นาที เพลงโอด 1 นาที เพลงเชิดฉิ่ง 2 นาที และเพลงโอด(ซ้ำ) 1 นาที (นฤมล ณ นคร, 2548 :73)

5.3 การแสดงเทวดาเบญจพรรณ หรือการแสดงเบญจพรรณของตัวเทวดาตลก ตามแบบแผนโบราณมีอยู่ 2 ชนิด คือ เบญจพรรณร้อง และ เบญจพรรณหน้าพาทย์ เบญจพรรณร้องเป็นการแสดงที่ได้ต่อกันระหว่างเทวดาตลกกับลูกคู่ ผู้แสดงเทวดาตลกออกเบญจพรรณร้องนี้ จะต้องสามารถร้องเพลงเบ็ดเตล็ดได้มากพอที่จะร้องตามลูกคู่ได้ เมื่อเปลี่ยนร้องเพลงไปหลายเพลงพอสมควรแล้ว ตัวเทวดาก็ทำกริธเลิกร้อง บอกปีพาทย์ให้ทำเพลงเชิด แล้วเปลี่ยนไปเล่นเบญจพรรณหน้าพาทย์ต่อไป การแสดงเบญจพรรณหน้าพาทย์ เป็นการเล่นระหว่างเทวดาตลกกับปีพาทย์ ผู้แสดงเป็นเทวดา จะต้องสามารถรำนหน้าพาทย์ได้ทุกเพลง และฝ่ายปีพาทย์ก็จะต้องรู้ท่ารำ เพราะจะต้องหยุดลงในท่ารำที่จะทำให้เกิดความขบขันได้ ซึ่งจะใช้เวลาในการแสดงไม่ต่ำกว่า 20 นาที

5.4 การแสดงระบำศิลปาชีพของไทย ออกแบบการแสดงโดยท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี ระหว่างปี พ.ศ. 2529 การแสดงชุดดังกล่าวเป็นการนำระบำที่แสดงถึงอาชีพต่างๆของคนไทยในแต่ละภาคมาเรียงร้อยต่อกันตามเนื้อหา

ที่นำเสนอ เพื่อให้เห็นถึงความสวยงามและความแตกต่างกันของศิลปวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคของไทย

5.5 การแสดง Alegria เป็นการแสดงร่วมสมัยของคณะ Cirque du Soleil ที่จัดแสดงบนเวที อันประกอบด้วยการเล่นกายกรรมผาดโผนต่างๆ การเต้นรำ และการร้องโอเปร่าดำเนินเรื่องผสมผสานเกิดเป็นเรื่องราว มี Title ก่อนการแสดงสั้นๆ เพื่อให้ติดตามในสิ่งที่จะเริ่มแสดง

5.6 การแสดงนาฏศิลป์ญี่ปุ่น ที่มีลักษณะการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายบนเวที (ฮายานูกิ) อาทิการแสดงซุดฟูจิมิซิมะและมิซึเมะโคโจจิ เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายนั้นจะเปลี่ยนไปตามเนื้อหาของเรื่อง โดยใช้เวลารวดเร็วมาก วิธีการเปลี่ยนชุดดังกล่าวจะใช้วิธีสวมชุดซ้อนทับกันไว้ภายใน การเปลี่ยนชุดมีทั้งที่ผู้แสดงเปลี่ยนเองและมีผู้ช่วยเปลี่ยนให้

5.7 การแสดงอื่นๆ เป็นต้น

6. การสำรวจข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลภาคสนาม จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูล โดยอาศัยการดำเนินการต่อไปนี้

6.1 ผู้เข้าร่วมสัมมนาโครงการนาฏศิลป์เพื่อหนุ่มฉกรรจ์ (Dance for All) ครั้งที่ 3 ณ หอศิลปวัฒนธรรม จุฬาฯ ที่ได้ชมการทำซ้ำการแสดงชุด เพนดูลัมฯ รวมถึงผู้แสดงและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับจำลองการแสดงดังกล่าว

6.2 ความคิดเห็นของนิสิตชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ที่ลงเรียนรายวิชานาฏยประดิษฐ์ 1 ที่ได้ดำเนินการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการทดลองสร้างงานการแสดงเพื่อทดสอบแนวคิด (สมมุติฐาน)

7. การทดลองสร้างผลงานการแสดง

ผู้วิจัยได้ทดลองสร้างงานการแสดงเพื่อทดสอบแนวคิดที่ได้ โดยให้นิสิตชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ที่ลงเรียนรายวิชานาฏยประดิษฐ์ 1 ดำเนินการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ผู้วิจัยได้ แจก

วัตถุประสงค์ ครอบคลุมความคิด อธิบาย และยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้นิสิตเข้าใจ โดยนิสิตแบ่งกลุ่มกันทำงานออกเป็น 6 กลุ่ม นำเสนอการแสดง 6 ชุดการแสดง ซึ่งแต่ละกลุ่มจะเริ่มดำเนินการตามกระบวนการของศิลปิน ตามที่ผู้วิจัยได้เคยมีโอกาสร่วมตรวจงานการสร้างสรรคการแสดงในโครงการปริญญาโทผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ (Creative Dance Projects) ของนิสิตชั้นปีที่ 4 ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาฯ กับศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี และคณะกรรมการอื่นๆ นิสิตได้ดำเนินการตามคำแนะนำเพื่อหาข้อสรุป จากนั้นนิสิตได้กลับไปทำงานจริง แล้วมานำเสนองาน เพื่อให้ได้ผลงานแสดงจริง ในระหว่างการพัฒนางาน ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นิสิตนำเสนอความคืบหน้าของการทำงานเป็นระยะๆ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จากนั้นกลุ่มนิสิตเริ่มลงมือปฏิบัติงานอย่างเป็นลำดับ และเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ผู้วิจัยได้ใช้สถานที่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือ เวทีบริเวณโถง อาคารศิลปกรรม 2 เป็นสถานที่แสดงผลงาน ซึ่งการดำเนินการต่างๆ ใช้ระยะเวลาประมาณ 15 วัน

จากการทดลองที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจะได้กระบวนการทำงานที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบงานวิจัยต่อไป

8. เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน

จากการศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงเกณฑ์มาตรฐานในการสร้างสรรคงานระดับชาติ อันจะเป็นแนวทางในการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ที่จะนำไปสู่การยอมรับในระดับชาติและนานาชาติต่อไป ตลอดจนทราบถึงจรรยาบรรณและคุณธรรมในการสร้างสรรคผลงานที่ควรตระหนักและยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ (รายละเอียดดูได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัยสามารถสอบทวนผลที่ได้จากการวิจัย ว่ายังคงได้คำตอบตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ดังตัวอย่างผลที่ได้รับจากการวิจัย ได้แก่ รูปแบบและองค์ประกอบของการแสดงเดี่ยวนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุดเพนดูลัมฯของ นราพงษ์ จรัสศรี และแนวคิดในการ

สร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ จะเห็นได้ว่าการออกแบบการวิจัยด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่เหมาะสมย่อมเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง

ลำดับต่อไปเป็นขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัย กล่าวคือเป็นการนำเครื่องมือข้างต้นมาลงมือปฏิบัติการให้ได้ผลการวิจัยนั่นเอง ดังจะแสดงตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

ตัวอย่างขั้นตอนการปฏิบัติวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร สื่อสารสนเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาการแสดงชุด “ เพนดูลัม: อีสท์ แอน เวสต์ อิน อะ โลฟ ออฟ ดานซ์ ” จากแถบบันทึกภาพการแสดงครั้งแรก ณ คลูอิธ เอียร์เตอร์ เมือง South Wales ประเทศอังกฤษ และจากการสัมภาษณ์ผู้ออกแบบสร้างงาน อย่างละเอียด

3. การทำซ้ำ (Reproduction) โดยทดลองสร้างการแสดงชุดเพนดูลัมฯ ในโครงการ Dance for All ครั้งที่ 3 ณ หอแสดงดนตรี หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งจุฬา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2555

4. การสำรวจความคิดเห็นของผู้ชม จากแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ได้ชมการทำซ้ำโดยการทดลองสร้างการแสดงชุดเพนดูลัมฯ รวมถึงผู้แสดงและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำซ้ำการแสดงดังกล่าว

5. ศึกษาข้อมูลและสังเกตการณ์ การแสดงนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงอื่นๆที่มีรูปแบบและลักษณะของการแสดงที่เกี่ยวข้องและ/หรือใกล้เคียงกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย เกี่ยวกับแนวคิด ข้อคิดเห็นและการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์

7. นำข้อมูลมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของงานวิจัย แล้วนำแนวคิดที่ได้จากการแสดง ชุด เพนดูลัมฯ มาประเมิน แล้วทดสอบ ด้วยการทดลองสร้างงานขึ้นมาใหม่ในหลายๆ แบบโดยใช้แนวคิดใหม่ที่พบเป็นเกณฑ์

8. นำข้อมูลมาสังเคราะห์ เรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของงานวิจัย แล้วเรียบเรียงเป็นบทต่างๆ

9. นำเสนอรูปเล่มงานวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแก้ไขและปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

10. พัฒนางานวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดพิมพ์และจัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย

11. จัดพิมพ์และจัดทำเอกสารการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำการเผยแพร่ต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถใส่รายละเอียดการปฏิบัติงานอื่นๆ เช่น ตารางการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รายละเอียดผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และประเด็นในการสัมภาษณ์ได้ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (พอสังเขป)

วันที่สัมภาษณ์	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ประเด็นที่ทำการสัมภาษณ์
24-25 กรกฎาคม 2555 30-31 กรกฎาคม 2555 2-3, 6 สิงหาคม 2555 12-13 พฤศจิกายน 2555 8 ธันวาคม 2555 9 เมษายน 2556 9 กรกฎาคม 2556	ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี	รายละเอียดการแสดง เพนดูลัม รายละเอียดการแสดง เพนดูลัม รายละเอียดการแสดง เพนดูลัม แรงบันดาลใจ,แนวคิดและการเลือกชุดการแสดง การตั้งชื่อชุดการแสดง,ผู้บรรยาย รายละเอียดการแสดง เพนดูลัม (เพิ่มเติมและตรวจสอบข้อมูล)
9 เมษายน 2556 9 กรกฎาคม 2556 30 กรกฎาคม 2556	อาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์	ความหมายของคำว่าอนุรักษ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเพื่อคนรุ่นใหม่ และองค์ประกอบการแสดง
8 ธันวาคม 2555 1 มีนาคม 2556	อาจารย์สถาพร สันทอง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญลักษณ์

27 สิงหาคม 2556	อาจารย์นพรัตน์ หวังโนธรรม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเพื่อคนรุ่นใหม่และองค์ประกอบการแสดง
27 สิงหาคม 2556 29 สิงหาคม 2556	รองศาสตราจารย์ผุสดี หลิมสกุล	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนรุ่นใหม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเพื่อคนรุ่นใหม่และองค์ประกอบการแสดง
28 สิงหาคม 2555	อาจารย์ ดร.วิชุดา วุธาติย์	ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์ มาตรฐานการยกย่องศิลปินทางด้านนาฏยศิลป์
29 มีนาคม 2556 9 เมษายน 2556	อาจารย์จิรายุทธ พนมรักษ์	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนรุ่นใหม่และอนุรักษ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และผู้แสดง
9 เมษายน 2556	อาจารย์จุลชาติ อรัณยะนาค	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พื้นที่
29 สิงหาคม 2556	อาจารย์คายาโอะ อากิโมโต	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายบนเวที
30 สิงหาคม 2555	นายวุฒิชัย เรืองศักดิ์	ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆในฐานะผู้แสดงต่อการแสดงชุด เพนดูลัม

ที่มา: มालินี อาชายุทธการ. (2556) วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ หน้า 44. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (มालินี อาชายุทธการ, 2556)

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับงานวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

ผู้ออกแบบและผู้แสดงการแสดงชุด “เพนดูลัม: อีสท์ แอน เวสต์ อิน ออะ โลฟ ออฟ ดานซ์” ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี หัวหน้าภาควิชานาฏยศิลป์ และผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชานาฏยศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้บุกเบิกและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย

2. คณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์สถาพร สนทอง ผู้เชี่ยวชาญทางนาฏยศิลป์ไทย กรมศิลปากร, อาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปิน

แห่งชาติ ปี 2535 สาขาศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย, อาจารย์นพรัตน์ หวังในธรรม ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย, ผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ไทย, รองศาสตราจารย์ ผุสดี หลิมสกุล อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวภา เวชสุรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อาจารย์ ดร.วิชชุดา จุฑาทิตย์ อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อาจารย์จิรายุทธ พนมรักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุกุล วิจารณ์สุขสมบูรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผู้แสดงที่สวมบทบาทเป็น Tam ในการทำการแสดงซ้ำ ได้แก่ นายวุฒิชัย เรืองศักดิ์ นิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. กลุ่มผู้ชมการเข้าชมโดยการสร้างการแสดงชุดเพนดูลัมฯ ได้แก่ นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์และประชาชนทั่วไป

5. กลุ่มนิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยชั้นปีที่ 2 -3 (ในปีการศึกษา 2555) ที่ทดสอบแนวคิดด้วยการทดลองสร้างผลงาน สังกัดภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เรียนในสาขานาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ศิลปะการแสดง และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ โดยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ

ตัวอย่าง ประเด็นในการสัมภาษณ์ (มาลินี อาชายุทธการ, 2556)

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยฉบับนี้ สัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขานาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ศิลปะการแสดง และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือใกล้

เสียงซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ โดยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยเพื่อคนรุ่นใหม่
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเพณีการออกแบบและองค์ประกอบการแสดงสำหรับการแสดงเดี่ยวนาฏยศิลป์ไทยเพื่อคนรุ่นใหม่
3. เอกลักษณะความเป็นไทย (ของนาฏยศิลป์ไทย) ที่จำเป็นต้องรักษาไว้ในการออกแบบการแสดงนาฏยศิลป์ไทยเพื่อคนรุ่นใหม่
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง ชุด เพนดูล้มฯ ในประเด็นแนวคิด รูปแบบ การเลือกชุดการแสดง เครื่องแต่งกาย เทคนิคที่นำมาใช้ ผู้แสดง อุปกรณ์ประกอบการแสดง ฯลฯ
5. ลักษณะการแสดง รูปแบบการแสดง องค์ประกอบของการแสดงที่คนรุ่นใหม่คาดหวัง

และด้วยการออกแบบการวิจัย นำไปสู่ขั้นตอน วิธีการดำเนินการวิจัย อันทำให้ได้มาซึ่งคำตอบของการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นคือ มีการใช้แนวคิดเดียวที่ไม่เน้นเนื้อเรื่อง แต่สมจริงตามสภาวะธรรมชาติโลก การถอดสร้างนาฏยลักษณ์ด้วยการปะติด การใช้เครื่องแต่งกายที่อยู่บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรมไทย การใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและการใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดีย (Multimedia) ในการแสดง และผลจากการประเมินแนวความคิดพบว่า การสร้างแนวคิดการแสดงที่ร่วมสมัยเรียบง่ายและการนำเรื่องที่รู้จักกันดีมาตีความใหม่ สามารถสร้างความน่าสนใจได้ดีกว่าการสร้างเรื่องที่ปราศจากการตีความ ในรูปแบบนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยประกอบระบำและการแสดง (Acting) เพื่อให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน กระชับ รวดเร็ว หลากหลาย มีองค์ประกอบน่าสนใจ มีการใช้เทคนิคแสงเงาและมัลติมีเดีย (Multimedia) ประเภท วีดีโอแมปปิง (VDO Mapping) ประกอบการแสดง เพื่อสร้างความแปลกใหม่ น่าตื่นตาด้านสนใจ ส่วนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยนั้น สามารถใช้ทำรำ เพลงดนตรีและเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมอย่างสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

จากตัวอย่างต่างๆข้างต้น จะทำให้เห็นได้ว่าการออกแบบการวิจัยที่ดีจะเริ่มจากการวางแผนการวิจัย โดยการกำหนดปัญหาการวิจัย(คำถามวิจัย)และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อด้วยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดข้อมูลและแหล่งข้อมูล จากนั้นเป็นการกำหนดเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย สามารถอธิบายถึงขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัยได้อย่างละเอียด ซึ่งในการวิจัย(ผลงานการสร้างสรรค์)ทางนาฏศิลป์หากผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เหมาะสม อันอาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยทั่วไปขึ้นอยู่กับประเด็นในกรศึกษาและลักษณะความเฉพาะทางของศาสตร์นั้นๆ ก็จะทำให้การวางแผนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลการวิจัยเป็นไปดังที่ตั้งเป้าหมายไว้

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล ฌ นคร. (2548) *วิทยานิพนธ์เรื่องตราแบทลา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี อาชายุทธการ. (2556). *วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ สำหรับคนรุ่นใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัญญา ภัทรสุข. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.